

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Kurikan kaupungin eriävä mielipide työryhmämietinnöstä hallituksen ja erityisalojen hankintalain esitykseksi hankintalain muuttamisesta

Kurikan kaupunki lausuu eriävän mielipiteen työryhmän mietinnöstä

1) 10 % prosentin omistusosuuden vähimmäisvaatimuksen osalta yleisesti ja erityisesti jätehuoltoa koskien sekä

2) kunnallisten mankala-periaatteella toimivien jätehuoltoyhtiöiden kunnallista yhteistyötä koskevilta osin

Perustelut:

1) Vähimmäisomistusvaade 10 %

a) yleisesti: Todellinen määräysvalta yhtiössä toteutuu hallituspaikalla osakeyhtiössä, ei keinotekoisella 10 % vähimmäisomistusrajalla. Kyseinen raja ei välttämättä edes tarkoita, että yhtiössä olisi 10 osakasta tasasuuruisin omistuksin vaan se voi tarkoittaa, että yhtiössä on vaikka vain kaksi osakasta jaetuina osin. Tämä sirpaloi järjestelmän täydellisesti ei vain jätehuollon vaan myös kaikkia in-house -yhtiöitä koskien muillakin toimialoilla. Kategorinen omistajarajaus ei ole perusteltu markkinoiden toimivuuden kannalta (KKV).

b) erityisesti jätehuoltoyhtiöitä koskien: Tämä on erittäin hankala ja huono asia koko Suomen näkökulmasta katsottuna jätehuollon järkevän toteuttamisen kannalta. Sidosyksiköiden vähimmäisvaatimus ei ole sovellettavissa jätealalla. Nykyisen järjestelmän purkaminen johtaisi kaaokseen ja jäteyhtiöiden arvokkaan omaisuuden häviämiseen ja sitä kautta kuntien omistaja-arvon tuhoutumiseen: Arvokkaille jätehuoltolaitoksille ei löydy ostajaa ja kunnilla ei ole taloudellista kantokykyä ja halua tasata omistuksia rahalla vastaamaan 10 % omistusvaadetta.

Jäteyhtiön osakkaina kunnat ovat investoineet yhteisen jätehuollon infraan: loppusijoitusalueisiin, biokaasulaitoksiin, varastoalueisiin ja jäteasemiin ja niiden myötä tulleisiin vastuisiin. Arvokkaat RE-kierrätysasemat ovat hyvin epälikvidiä omaisuutta. Lainsäädännöllä ei voida myöskään pakottaa kuntia uusiin osakassopimukseen, mitkä ovat luonteeltaan yksityisoikeudellisia. Omistajakuntien olisi sovittava yhteisen yhtiön purkamisesta, mikä on laaja aikaa vaativa ja myös kunnan resursseja sitova viranomaiselvitys, missä jaettavana tasesubstanssiltaan arvokkaasta omaisuudesta pääosan muodostavat epälikvidit kierrätys- ja jäteasemat.

KURIKAN KAUPUNKI PÖYTÄKIRJANOTE 4/2025

Kaupunginhallitus 3.3.2025 3

Etelä-Pohjanmaalla noin 30 vuoden aikana rakennettu varsin hyvin toimiva järjestelmä tuhottaisiin tuolla 10 %:n sidosyksikkörajauksella täydellisesti. Se ei palvele kenenkään etua.

2) Kuntaomisteiset jäteyhtiöt on perustettu vastaamaan jätelain kunnille asettamaan jätehuollon järjestämisvelvoitteeseen. Yhteisomistajuuden tarkoitus on ollut luoda alueelliset jätehuoltopalvelut kustannustehokkaasti alueen asukkaille ja kunnille. Kuntaomisteisen jätehuoltoyhtiön tarjoamat palvelut eivät ole julkisrahoitteisia, vaan jätehuollon kustannukset katetaan asiakkailta kerättävillä maksuilla. Eli mietinnössä esitetyt muutokset jätealan sidosyksikkövaatimukseen ei tuo säästöjä valtiolle tai kunnille, vaan päinvastoin.

Jätelaki ei mahdollista toiminnan rahoittamista omistajien osuuksien mukaan, vaan toiminnan rahoituksessa on noudatettava jätelain 79 §. Kunnat ovat investointien lisäksi

sitoutuneet lukuisiin jätteiden käsittely- ja kuljetussopimuksiin. Näiden sopimusten purkaminen ennen sopimuskauden loppua aiheuttaisi huomattavia kustannuksia kuntayhtiöille. Kaikkien voimassa olevien palvelujen uudelleen kilpailuttaminen ei ole myöskään mahdollista annetussa siirtymäajassa.

Kuntaomisteisest jätteyhtiöt noudattavat hankintalain asettamia vaatimuksia hankinnoissaan. Jätehuollon osuus asumisen kustannuksista on hyvin pieni ja palvelutaso kustannuksiin nähden korkea. Työryhmän esitys romuttaa kuntien välisen hyväksi todetun ja koetellun yhteistyön ja asukkaiden jätehuoltopalvelut heikentyisivät.

Yksittäisten kuntien resurssit ovat riittämättömät nykyaikaisten vaatimusten ja EU lainsäädännön mukaisen jätehuollon järjestämiseen. Kuntien yhteistyöllä jätehuollon

kustannukset on saatu pidettyä kohtuullisina. Jätehuolto on muutakin kuin kuljettamista, kuten muun muassa käsittelyä erilaisille jätelajeille, aluekeräyspalveluiden ylläpitoa, neuvontaa ja viestintää, kuljetusrekisterin ylläpitoa, laskutusta, asiantuntijatyötä sekä muita hallinnollisia tehtäviä. Lisäksi jätehuollon järjestämistä varten kunnalla pitää olla käytössä tarvittavaa infraa, kuten esimerkiksi loppusijoitusalueita.

Kurikan kaupunki on järjestänyt jätehuoltonsa Lakeuden Etappi Oy:n kautta. Lakeuden Etappi Oy:n omalla alueella on pienten/keskisuurten kuntien/kaupunkien mahdotonta järjestää jätehuoltoaan yksin: jätteiden keräykset, kilpailuttamiset, astiapalvelut, jätteen vastaanottopalvelut, siirtokuljetukset jätevoimalaitoksiin ja mädätyslaitoksiin, käsittelypalvelujen ostamiset, asiakaspalvelut kuntalaisille, neuvonta- ja valistus, tietohallinnot ja tietojärjestelmät, viranomaisraportoinnit ja erityisesti rahoitukset laitoksiin ja järjestelmiin toimivasti on kaupungin mahdotonta järjestää yksin EU lainsäädännön mukaisesti.

KURIKAN KAUPUNKI PÖYTÄKIRJANOTE 4/2025

Kaupunginhallitus 3.3.2025 4

Muilta osin Kurikan kaupunki yhtyy kuntaliiton lausuntoon ja erityisesti kuntaliiton eriävään mielipiteeseen työryhmän esityksestä.

Suunniteltu siirtymäaika ei poista edellä mainittuja epäkohtia ja ongelmia ja yleisen edun vaatimus on jätetty huomioimatta.

Lisätietoja Hallintojohtaja Petri Lammassaari, 050 412 0597, petri.lammassaari@kurikka.fi

Esittelijän ehdotus

Kurikan kaupunginhallitus päättää jättää lausunnossaan eriävän mielipiteen työryhmämietinnöstä

- 1) erityisesti 10 % omistusoikeuden vähimmäisvaatimusta koskien
- 2) kunnallisten mankala-periaatteella toimivien jätehuoltoyhtiöitä koskevilta osin

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Lammassaari Petri
Kurikan kaupunki